

Nekroloji

YILMAZ BİLEN

(1.1.1956-5.2.1994)

Dante, yüzyıllar önce yazmış olduğu ünlü yapıtının bir yerinde, kahramanlarından birisine şunları söyletiyor : "Bunlar ölmek ümidinden yoksundurlar. Sefil hayatları o kadar aşağılıktır ki, başka bir akıbete gıpta ile bakarlar. Dünyada hiç bir anı kalmamıştır varlıklarından. Mağfıret de adalet de horgörür onları. Sözetmeyelim onlardan. Yalnız bak ve geç !..."¹

Gerçekten de kimi yaşamlardan ve kişiliklerden sözetmek, çoğu kez gereksiz yere zaman yitirmemiş gibi gelir insana. Kimi yaşamlar ve kişilikler ise, her sözedildikçe güç verir dinleyenlere ; umut ve cesaret kazandırır. Bu türde ardında iz bırakmış, belleklere adını kazınmış kişilere şöyle bir bakılıp geçilebilir mi? Böyle bir rehberin kendisini aydınlığa nasıl götürdüğünü şöyle anlatır Dante : "Rehberim ve ben, ışık dünyasına dönmek için bu gizli patikaya girdik ; bir an olsun dinlenmeyi aklımıza getirmedi. O önde, ben arkada yukarıya çıktık, çıktık. Nihayet, yuvarlak bir delikten, gökyüzünün taşıdığı güzel şeyleri seçebildik. O delikten çıktık ve tekrar yıldızları gördük"².

1994 yılının 5 Şubatında, elim bir trafik kazası sonucu yitirdiğimiz arkadaşım Yılmaz Bilen ; kısa yaşamı içinde yetişmelerinde katkısı bulunan öğrencilerini gökyüzünün mavisi kadar duru aydınlığa götürebilmiş gerçek rehberlerden birisiydi. Ardından gözyaşı döken yüzlerce öğrencisi, bunun canlı tanıklarındırlar. Ceyhan'ın bir köyünde yaşayan, ortahalli bir ailenin çocuğu olarak yola çıkıp, İzmir'in Buca Mezarlığı'nda tamamladığı yolculuğunda, pek çok güzel şeyin altına imza atmış olan bu güleç yüzlü adam yaşasaydı, hiç kuşkusuz daha nice güzelliklerin yaratılmasında en başta rol oynayacaktı!

Yılmaz Bilen, 1 Ocak 1956 tarihinde, Adana'nın Ceyhan ilçesinin Köprülü Köyü'nde, çiftçilikle uğraşan kalabalık bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Babası Cumali Bey, annesi Ayşe Hanım'dı . Aile çiftçilikle uğraşmaktaydı. Yılmaz Bilen, özel sohbetlerinde hep küçüklüğündeki çiftlik yaşamından sözeder ; aslında ailesinin Ada-

1 Dante, *İlahi Komedya*, M.E.B. yay., 2. baskı, İstanbul, 1963, s. 91.

2 *A.g.e.*, ss. 351-352.

na'nın yerlisi olmadığını, bir kaç kuşak önce, Erzurum taraflarından Adana'ya göçetmiş olduklarını anlatırdı. Ne acı bir rastlantıdır ki; 1980'li yılların başında, annesi ve babası da oğulları Yılmaz gibi trafik kazasında yaşama veda etmişlerdi.

İlkokulu 1963-1968 yılları arasında Köprülüköyü İlkokulu'nda bitiren Bilen, ortaokulunu 1968-1971 yılları arasında Ceyhan Ortaokulu'nda, liseyi de 1971-1974 yılları arasında Ceyhan Lisesi'nde tamamladı. Yaşamında Ceyhan günleri, tatlı anılar bırakmıştı. Yükseköğrenimini isteyerek ve büyük bir özlemle girdiği Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Türkiye Cumhuriyeti ve Türk Devrimi Tarihi Kürsüsü'nde tamamladı. 1975-1979 yılları arasındaki dönemi kapsayan üniversite yaşamında, Türk Siyasal Yaşamındaki büyük bunalımlara tanık oldu. Türkiye'de, marjinal nitelikli estirilen siyasi rüzgarlar O'nun, bir an bile olsun yürekte inandığı Atatürk Devrimi'nden uzaklaştıramadı. O yıllarda, üniversite çevresinde tanıdığı Yıldız Hanım'la evlenmeye karar verdiler ve bir süre sonra da evlendiler. Bu evlilikten, biri erkek diğeri kız iki çocuğu dünyaya geldi : Tufan ve Ekin

26 Haziran 1979'da üniversite diplomasına kavuşmuş olan Yılmaz Bilen, kısa bir süre sonra kendisini yaşam kavgası içinde buldu. Okulu bitirdiği yıl, Devlet Su İşleri'nde memur olarak göreve başladı ; sonradan da aynı kurumda Bütçe Şefliği'ne atandı. 1979-1983 yılları arasında bu kurumda görev yaparken, dört aylık kısa dönemde, 1 Mart 1982-30 Haziran 1982 tarihleri arasında, Erzincan'daki 56. Topçu Tugayı'nda askerlik görevini tamamladı. Devlet Su İşleri'ndeki görevi ona fazla tatmin edici gelmediğinden, çok sevdiği ve yaşamını adadığı Atatürk ve Türk Devrimi konularında dersler vermek amacıyla, İzmir Buca Lisesi'nde tarih öğretmenliğine atandı. 1984 yılında ise, 1986 yılına dek görevini sürdüreceği Eşrefpaşa Lisesi'ne tarih öğretmeni olarak geçti.

Öğrenmek ve öğretmek, O'nun için kutsal bir görev durumuna gelmişti. 1986'da, Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü'nün açmış olduğu Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi okutmanlık sınavını kazandı. Dokuz Eylül Üniversitesi'ne bağlı fakültelerde bu dersi vermek üzere, 26.1.1987 tarihinde yeni görevine başladı.

Bu yeni görevi, belki de yaşamının en renkli döneminin de başlangıcı oldu. Üniversite yaşamı içinde, hem de Devrim Tarihi gibi her kurumun ve kişinin konuları bir tarafa çekmeye çalıştığı bir alanda, yansız, tarafsız ve nesnel ders anlatmanın zorluğu açıktı. Bunu gerçekleştirmek, herhalde Yılmaz Bilen gibi idealist kişilerin ciddi olarak ele alabilecekleri bir işti. Bu süre içinde O, bir yandan dersler verirken, bir yandan da,

kendisini yetiştirmenin ve daha iyi noktalara gelmenin ne denli önemli olduğunu düşünerek, 1987 yılında Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü'nde yüksek lisans programına başladı. Bu programı, Prof. Dr. Ergün Aybars'ın danışmanlığında hazırladığı "19. Yüzyılın Son Çeyreği'nde İzmir'de Güvenlik " adlı teziyle, 18.8.1988 tarihinde tamamladı. I. Meşrutiyet Dönemi'nde, İzmir'de yayınlanmakta olan *Hizmet, Ahenk, Anadolu, Köylü* gibi yerel gazetelerle, diğer büyük kent gazetelerini tarayarak ve dönemin salnamelerini inceleyerek ortaya koymuş olduğu kapsamlı tez ; Osmanlı Devleti'nin her alanda görülen genel çöküşünü, önemli bir merkez olan İzmir örneğinde ve güvenlik boyutunda irdelemekteydi. Genel yönetim yapısı içinde, adalet örgütlenmesi ele alınmakta ; ekonomik ve toplumsal nitelikli etkenlerin zorlamasıyla ortaya çıkan güvenlik sorunları, örneğin eşkiyalık, tezkercelik, kalpazanlık ve "fidye-i necat" olayları, İzmir'in bütün kazaları teker teker ele alınarak ortaya konulmaktaydı.³ Bu tez, yükseköğretim kurumlarında yapılmakta olan yüksek lisans tezlerinin ortalama seviyesinin üzerinde orijinal niteliğiyle, hakkı olan yeri almıştı.

Yılmaz Bilen, 1988 yılı sonunda, aynı enstitünün açmış olduğu sınavlarda başarılı olarak, doktora programına başladı. Atatürkçü Düşünce Sistemi, Atatürk'ün Kültür Politikası, Türk Demokrasi Tarihi ve Atatürk'ün Büyük Nutuk'u, Yabancı Dil Tarih Metinleri ve Osmanlı Paleografyası gibi dersleri başarıyla bitiren Bilen, 19 Eylül 1989'daki doktora yeterlilik sınavını da başarıyla vererek, tez aşamasına geçti. Doktora tez konusu : "Atatürk ve Devrimcilik İlkesi"ydi. Bu teziyle O, özellikle üniversite ve basın çevresinde, Atatürk'ün "devrimcilik" ilkesinin nasıl ele alınıp yorumlandığını görmek arzusundaydı. Prof. Dr. Fevzi Demir'in danışmanlığında bitirme aşamasına getirdiği tezinin yasal süresi, 19.3.1994 tarihinde bitiyordu. Büyük bir basın taraması yapan Yılmaz Bilen'i, İzmir Milli Kütüphane'de sürekli çalışma yeri olarak bellediği masasının başında, eski bir gazetenin tozlu ve solmuş sayfalarını çevirirken ya da eğilmiş notlar alırken anımsayan üniversite çevresindeki arkadaşları hiç de az değildir. O yorgun anlarında bile, kendisini gören arkadaşlarına gülümseyerek bakmayı ve umulmadık bir yerde sakacı takılmayı, kişiliğinin bir parçası olarak çok kişiye yansıtmıştır.

Doktora tezinin son düzeltmelerini yapan ve daktilo etmeye hazırlanan Yılmaz Bilen'i aramızdan alan elim olay, O'nu tanıyan ve sevenleri derin acılara boğuverdi. 5 Şubat 1994 günü, Selçuk-İzmir karayolunda, içinde eşi Yıldız Hanım ve iki çocuğu olduğu

3 Yılmaz Bilen, *XIX. Yüzyılın Son Çeyreğinde İzmir'de Güvenlik (1875-1900)*, D.E.Ü. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir, 1988.

halde, arabasıyla geçirdiği trafik kazası, ne yazık ki O'na büyük emek verdiği tezini tamamlama olanağı vermedi. Eşinin ve çocuklarının sağ olarak kurtuluşu, O'nu sevenler için, buruk bir teselli olmuştu.

Hiç kuşkusuz, genç yaşında yaşama veda eden Yılmaz Bilen, Yakındönem Türkiye Tarihi için önemli çalışmalar yapacak, ülkesine ve insanlığa çok şeyler kazandıracaktı. Bugün O, Ünivresitenin yeni kampüsünün karşısındaki Yeni Buca Mezarlığı'ndaki ebedi istirahatgahından öğrencilerine gülümseyen gözleriyle bakıyor gibidir.

Dr. Kemal ARI